

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 10. februārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede, kolēģijas sēdē izskatījusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 13/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 600. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tā liedz atcelt nekustamā īpašuma pārdošanu izsolē vai jau uzsākto izsoli pārtraukt gadījumā, kad parādnieks ne vēlāk kā septiņas dienas pirms izsoles sludinājumā norādītā izsoles noslēguma nav samaksājis sprieduma izpildes izdevumus tiesu izpildītājam, lai gan ir pilnībā samaksājis parādu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam un spēkā neesošu no tās spēkā stāšanās brīža.

2. Civilprocesa likuma 600. panta sestā daļa paredz: “Ja parādnieks ne vēlāk kā septiņas dienas pirms izsoles sludinājumā norādītā izsoles noslēguma datuma pilnībā samaksājis parādu un sprieduma izpildes izdevumus tiesu izpildītājam, nekustamā īpašuma pārdošana tiek atcelta, bet jau uzsāktā izsole – pārtraukta.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojuma vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš sniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējai piederēja nekustamais īpašums (turpmāk – Īpašums). Pieteikuma iesniedzējas saistību neizpildes dēļ tiesu izpildītājs vērta piedziņu uz Īpašumu, paredzot tā pārdošanu izsolē. Pieteikuma iesniedzēja pirms Īpašuma izsoles vienojās ar Pašvaldības ieņēmumu pārvaldi (turpmāk – Pašvaldība) par parāda atmaksu bezstrīdus kārtībā un tas tika atmaksāts. Taču sprieduma izpildes izdevumi netika samaksāti. Tādējādi Īpašuma izsole netika pārtraukta un noslēdzās 2024. gada 8. martā.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā ar apstrīdēto normu ir aizskartas tai Satversmes 105. pantā ietvertās pamattiesības, jo, pamatojoties uz apstrīdēto normu, tiesu izpildītājs nav pārtraucis izsoli, lai gan pamatparāds, kura esamība bija pamats piedziņas procesa uzsākšanai, ir ticis segts. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir zaudējusi savu Īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja iesniedza blakus sūdzību par Vidzemes rajona tiesas lēmumu, ar kuru apstiprināts izsoles akts par Pieteikuma piederošā Īpašuma pārdošanu un nostiprinātas īpašuma tiesības zemesgrāmatā uz ieguvēja vārda. Vidzemes apgabaltiesa minēto lēmumu atstāja negrozītu, un Pieteikuma

iesniedzējas blakus sūdzību noraidīja. Apgabaltiesas lēmums saskaņā ar Civilprocesa likuma 449. panta pirmo daļu nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu gadījumā, ja personai nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Vidzemes apgabaltiesas lēmums par Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzības noraidīšanu stājās spēkā [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 10. janvārī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. pantam.

Izvērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantā ietvertajām tiesībām uz īpašumu, Satversmes tiesa noskaidro, pirmkārt, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, otrkārt, vai tam ir leģitīms mērķis un, treškārt, vai tas ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi. Ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi, ja, pirmkārt, ar izraudzīto līdzekli leģitīmo mērķi var sasniegt, otrkārt, leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un, treškārt, labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētajā normās ietvertais tiesību uz īpašumu ierobežojums nav noteikts ar likumu, jo nav ievērots labas likumdošanas princips. Likumdevējs neesot veicis pietiekamu izvērtējumu apstrīdētās normas nepieciešamībai gadījumā, kad parādnieks ir sedzis pamatparādu, bet ne sprieduma

izpildes izdevumus. Turklāt attiecīgā likumprojekta anotācija, kurā iekļauta apstrīdētā norma, nesniedzot skaidrojumu, kādu apsvērumu dēļ šāds ierobežojums demokrātiskā tiesiskā valstī ir pieļaujams.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ne katrs procedūras pārkāpums ir pamats uzskatīt, ka pieņemtajam aktam nav juridiska spēka. Lai procedūras pārkāpuma dēļ kādu aktu atzītu par spēkā neesošu, jābūt pamatotām šaubām, ka tādā gadījumā, ja procedūra tiktu ievērota, būtu pieņemts atšķirīgs lēmums (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 6. marta sprieduma lietā Nr. 2018-11-01 18.5. punktu*). Turklāt Satversmes tiesa ir secinājusi, ka likumprojekta anotācija ir tikai viens no avotiem, kas sniedz informāciju par tiesību akta nepieciešamību, piemērošanu un ietekmi uz dažādām jomām. Anotācijā ietvertais pamatojums ļauj sabiedrībai gūt priekšstatu par tiem apsvērumiem, kas bijuši par pamatu tiesību normas pieņemšanai, un sekmē tādas pārliecības veidošanos sabiedrībā, ka tiesību normu pieņemšanas gaitā nepieciešamība ierobežot Satversmē garantētās pamattiesības ir rūpīgi izsvērtas. Tomēr anotācijā ietvertā pamatojuma detalizācijas apjoms pats par sevi nevar būt kritērijs labas likumdošanas principa pārkāpuma konstatācijai (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2019-05-01 19.1.2. punktu*). Ievērojot minēto, pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, ka apstrīdētās normas pieņemšanas procedūrā iespējams pieļautie pārkāpumi būtu būtiski.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst samērīguma principam, jo likumdevēja izraudzītie līdzekļi neesot nepieciešami legītimā mērķa sasniegšanai. Likumdevējs esot varējis paredzēt iespēju parādniekam samaksāt ar sprieduma saistītos izdevumus papildu termiņā vai atsevišķā procesā. Tā kā pamatparāds, kura segšana ir izsoles mērķis, ir segts, kreditora intereses papildu termiņš ar sprieduma izpildi saistīto izmaksu segšanai nekādā veidā vairs neietekmē. Arī tiesu izpildītāja darbības nodrošināšanu šāds papildu termiņš nevar ietekmēt, jo saskaņā ar Tiesu izpildītāju likuma 134. panta pirmo daļu zvērīnātu tiesu izpildītāju profesionālās darbības mērķis nav peļņas gūšana.

Pieteikuma iesniedzējas apsvērumi par to, ka pastāv personas pamattiesības mazāk ierobežojoši līdzekļi, galvenokārt balstās tajā, ka nedz kreditoru, nedz zvērīnāta tiesu izpildītāja tiesības neskar iespēja šos izdevumus segt vēlāk. Tomēr Pieteikuma iesniedzēja nav ņēmusi vērā, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 566. panta pirmo daļu sprieduma izpildes izdevumos ietilpst ne tikai tiesu izpildītāja amata atlīdzība takses apmērā, bet arī izpildu darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi. Tie ir 1) ar pavēstes un citu dokumentu piegādāšanu un

izsniegšanu saistītie izdevumi; 2) izdevumi sakarā ar izpildu lietā nepieciešamās informācijas saņemšanu; 3) izdevumi sakarā ar bankas un citu iestāžu pakalpojumiem; 4) izdevumi sakarā ar parādnieka mantas glabāšanu, pārvadāšanu vai iznīcināšanu; 5) ceļa izdevumi nokļūšanai sprieduma izpildes vietā; 6) samaksa ekspertam; 7) izdevumi par izsoles organizēšanu elektronisko izsoļu vietnē; 8) ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kas radušies sakarā ar tiesu izpildītāja pieteikuma par nekustamā īpašuma nostiprināšanu uz ieguvēja vārda iesniegšanu tiesā; 9) citi piespiedu izpildes darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi.

Satversmes tiesas judikatūrā atzīts, ka, izvērtējot to, vai leģitīmo mērķi var sasniegt arī saudzējošākā veidā, Satversmes tiesa ņem vērā, ka saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 19. punktu un 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-34-01 18. punktu*). Turklāt par saudzējošāku leģitīmā mērķa sasniegšanas līdzekli nevar tikt uzskatīts tāds līdzeklis, kas no valsts prasa papildu finanšu resursus vai paredz noteikt pamattiesību ierobežojumu citām personām (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 14.2. punktu un 2014. gada 7. jūlija sprieduma lietā Nr. 2013-17-01 28.3. punktu*). Ievērojot to, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 566. panta pirmo daļu sprieduma izpildes izdevumos ietilpst ne tikai tiesu izpildītāja amata atlīdzība takses apmērā, bet arī izpildu darbību veikšanai nepieciešamie izdevumi, pieteikumā nav pamatots, kāpēc termiņa pagarināšana izmaksu segšanai būtu uzskatāma par alternatīvu līdzekli.

Turklāt, kā norādīts 2015. gada 28. maija likuma anotācijā, no brīža, kad zvērināta tiesu izpildītāja rīcībā nonāk nolēmums par piedziņas uzsākšanu, līdz faktiskajai izsoles norises dienai paiet zināms laika sprīdis, parasti divi mēneši vai pat ilgāks laiks, kura laikā parādniekam ir iespēja risināt jautājumu par parāda pilnīgu nomaksu (*sk. 12. Saeimas likumprojekta Nr. 205/Lp12 "Grozījumi Civilprocesa likumā" anotāciju, pieejama 12. Saeimas likumprojektu arhīvā, mājas lapā: saeima.lv*). Satversmes tiesa jau iepriekš ir secinājusi, ka konkrēts tiesiskā regulējuma spēkā esības termiņš nodrošinātu lielāku tiesisko drošību, ļautu personām plānot savu rīcību ilgtermiņā un varētu radīt tām aizsargājamu tiesisko paļāvību (*sk. Satversmes tiesas 2022. gada 10. marta sprieduma lietā Nr. 2021-24-03 31.2. punktu*). Tādēļ pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ likumā jau noteiktais termiņš nav samērīgs īpašuma tiesību zaudējuma novēršanai

un ka ar Pieteikuma iesniedzējas norādīto līdzekli apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi varētu sasniegt tādā pašā kvalitātē.

Pieteikuma iesniedzēja nav arī pamatojusi, ka ar norādīto personas pamattiesību mazāk ierobežojošo līdzekli – atsevišķa procesa nodrošināšanu – apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis tiktu sasniegts vismaz tādā pašā kvalitātē un tas neprasītu nesamērīgu valsts resursu ieguldījumu.

Pieteikuma iesniedzēja arī apgalvo, ka sabiedrības ieguvums no apstrīdētajā normā ietvertā ierobežojuma ir mazāks par personai nodarīto kaitējumu, jo tā piemērošanas rezultātā Pieteikuma iesniedzēja ir zaudējusi savu vienīgo mājokli. Taču, kā izriet no lietas materiāliem, gan zemesgrāmatu nodalījuma atzīme, gan kadastra informācijas sistēmas informatīvajā izdrukā norādītais telpu lietošanas veids liecina par to, ka Pieteikuma iesniedzējas īpašums ir komercobjekts ar neapdzīvojamām telpām. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas apgalvojums nav pamatots.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 13/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina